

Valg i mere end 150 år

Lars Ellgaard · Monday, November 14th, 1921

Hvert 4. år holdes der valg til Danmarks kommunalbestyrelser. Når vi har afgivet vores stemme, tænker vi nok næppe over, at sådan har vælgerne gjort i mere end 150 år.

Allerede i 1841 fik landkommunerne lov til at styre en del af deres opgaver gennem valgte forsamlinger. Det skete flere år, før Grundloven i 1849 gav folket ret til at sammensætte folketing og landsting.

Det første kommunale valg blev holdt i Brøndby i slutningen af 1841. Her valgte man det råd, som skulle styre kommunen – eller rettere sagt, de opgaver kommunen fik overladt af den enevældige konge. Det gjaldt først og fremmest driften af skolerne, vejvæsenet og fattigforsørgelsen.

Vi kender ikke valgresultatet, men formentlig har kun ganske få afgivet deres stemme. Betingelsen for at deltage i de første kommunalvalg var nemlig bl.a., at man ejede jord og ikke skyldte penge til kommunen. Og så gjaldt valgretten ikke for kvinder! Først i 1908 fik kvinderne lov til at gå til stemmeurnerne. Indtil da blev de i stedet grupperet sammen med de andre, der heller ikke havde stemmeret; de såkaldte fem F'er: Fruentimmere, Folkehold, Forbrydere, Fjølser og Fattige.

Ved valget til Brøndbyernes Sogneråd i 1879 stemte i alt 34 vælgere. Den absolutte stemmesluger var gårdejer Hans Christensen fra Brøndbyvester, der fik 24 personlige stemmer. I øvrigt kunne man kun stemme personligt. Egentlige partilister så man i Brøndby først i 1906. Den opstillede liste A bestod af de lokale socialdemokrater, og her var arbejdsmænd og håndværkere blandt kandidaterne, mens liste B bestod af de borgerlige, kandidater, repræsenteret ved gårdejerne og en enkelt gartner.

Efterhånden voksede sognerådets opgaver, og i 1895 fik kommunalbestyrelsen endda et kontor, der lå på loftet over fattiggården. Her holdt sognerådet sine møder, og det kunne efter sigende gå ret lystigt til – især, når der var arrangeret spisning bagefter.

Indtil 1909 var vælgerne til sognerådsvalgene inddelt i to klasser: Den ene klasse bestod af de mest velstillede, som fik lov at vælge sognerådets flertal. Alle vælgere udgjorde den anden klasse, som valgte mindretallet. Sognets rigeste stemte altså to gange. Kvinderne blev valgbare – og fik valgret – til de kommunale valg i 1909.

I 1800-tallet kendte man ikke til hemmelig afstemning. På valgstedet var der fremlagt en protokol, hvor hver enkelt vælger skrev navnet på dem, som han stemte på. På den måde kunne alle og enhver se, hvad de andre i byen havde stemt. Folkestyret har altså haft en lang fødsel, og de demokratiske rettigheder, vi i dag

betragter som naturlige, var bestemt ikke en selvfølge for blot hundrede år siden.

This entry was posted on Monday, November 14th, 1921 at 11:36 am and is filed under
You can follow any responses to this entry through the [Comments \(RSS\)](#) feed. Both
comments and pings are currently closed.